

DEBATTARTIKEL 2025-07-11

”Bönder kan tjäna EU-pengar om vi behåller betesrätten”

Regeringen bör backa från idén om slopad betesrätt för kor. Ett nytt förslag från EU-kommissionen gör att svenska mjölkbönder kan tjäna pengar på att släppa ut sina djur under sommaren. Den svenska linjen bör nu vara att övertyga andra EU-länder och slänga utredningen om ett borttaget beteskrav i pappersinsamlingen, skriver fyra konsument- och djurrättsorganisationer.

Sedan regeringens utredare Elisabeth Nilsson, som en del i utredningen om ökad konkurrenskraft för svensk animalieproduktion, föreslog att lagen om bete för mjölkkor ska tas bort, har debatten rasat. Våra organisationer har en stor del i detta då vi genast mobiliserade en kampanj för att behålla beteskravet och snabbt nådde över 100 000 namnunderskrifter. I dag har drygt 173 500 personer skrivit under.

Argumenten för att kor ska ha rätt att gå på bete på sommaren är enkla. Djurskyddslagen kräver att djur ska kunna utföra de naturliga beteenden som gynnar deras välfärd. För en ko är bete ett av de främsta och mest kända beteenden som gör en ko till en ko.

Forskningen är tydlig i att kor både mår bättre fysiskt och psykiskt av att gå ute och beta. Hagar med betande kor är också en av de tydligaste bilderna av Sverige och en viktig del i vår djurskyddslag.

Argumenten mot kors betesrätt är svårare att förstå

Därför svarar nästan alla vi frågar om de vill skriva under vår namninsamling ja. Och i en undersökning av opinionsinstitutet Verian, som gjorts på vårt uppdrag, svarade en majoritet inom varje parti att man vill behålla lagen om betesrätt för kor. Särskilt intressant var att cirka 70 procent av Tidöpartiernas väljare vill ha kvar beteslagen, medan bara 14 procent vill ta bort den. Det måste vara bekymmersamt för landsbygdsminister Peter Kullgren (KD) att inte ha stöd av sitt regeringsunderlags sympatisörer i en fråga som han driver så hårt i regeringen.

Argumenten mot kors betesrätt är svårare att förstå, men det finns en del som vi alla behöver lyssna på. Det viktigaste argumentet är att enskilda bönder får för lite betalt för de livsmedel som de producerar. Trycket på låga matpriser, tillsammans med en livsmedelskedja med få men stora butikskedjor och det dominerande, internationella mejeriföretaget Arla, gör att en alldeles för liten del av det vi betalar för mjölkprodukter går till bönderna.

Dessutom kan svenska mjölkbönder i dag inte få del av EU:s jordbruksstöd för sina betande kor, vilket mjölkbönder i andra EU-länder kan få. Detta beror på att stödet för djurvälferdsersättningar med nuvarande regelverk inte får betalas ut för något som är nationell lag eller praxis.

Detta fördes fram i Elisabeth Nilssons utredning som ett argument för att ta bort beteslagen. Men utredaren påpekade själv att det inte med någon självklarhet innebar att svenska mjölkbönder skulle få ersättning, eftersom man dels inte ska få ersättning för en försämring av djurvälferden, dels för att det (förhoppningsvis) skulle fortsätta vara en praxis med betande kor.

För några veckor sedan kom emellertid ett glädjande besked från EU-kommissionen. Kommissionen har lyssnat på kritiken från Sverige och föreslår nu en ändring i reglerna för djurvälståndersättning, där nationella lagkrav inte längre ska diskvalificera bönder från ersättning.

Vi som djurskydds- och konsumentorganisationer välkomnar detta. Regeringen har uttryckt att man är "särskilt positiv till förslaget att kunna betala för nationella djurskyddskrav som går utöver nivån i EU-regelverken, vilket ger förutsättning att stärka djurvälstånden".

Vi hoppas nu att övriga EU-länder stödjer detta så att kommissionens förslag blir verklighet. Då kan svenska mjölkbönder få ökat stöd. Och med detta skulle också argumentet för att ta bort betesrätten för kor ur den svenska lagen försvinna.

Djurskyddslagen ska omfatta alla nötkreaturs rätt till bete

För den som fortsatt driver kravet om att ta bort betesrätten för mjölkkor kvarstår enbart argumentet att det är billigare och enklare för bonden att hålla djuren inne. Framför allt för bönder med besättningar på över tusen kor blir det svårt att hitta tillräckligt med betesmark samt att klara tillsyn, utfodring och mjölkning när djuren går ute.

Här behöver vi vara tydliga både som konsumenter och medborgare: djurskyddslagen ska omfatta alla nötkreaturs rätt till bete. Och när förhoppningsvis EU:s jordbruksstöd inte längre kommer att motarbeta detta behöver regeringen bekänna färg.

Både utredaren och minister Kullgren har flera gånger sagt att de vill se fler, inte färre, kor ute på bete och att ett borttaget lagkrav inte skulle innebära att mjölkbönderna skulle låta bli att släppa ut sina kor. Om detta är regeringens äkta intention bör nu krutet läggas på att påverka övriga EU-länders ministrar att rösta för ändringen i utformningen av stödet och slänga utredningen om ett borttaget beteskrav i pappersinsamlingen.

Åsa Hagelstedt, generalsekreterare Djurskyddet Sverige
Lillemor Wodmar, ordförande Svenska Djurskyddsföreningen
Sebastian Wiklund, samhällspolitisk chef Djurens Rätt
Gunnela Ståhle, ordförande Vi konsumenter